

Om ”Med Stalin som Gud” – en självbiografisk dokumentär

Magnus Utviks berättelse om några ungdomsår i en liten stalinistisk, Albanien-orienterad sekt har fått stor uppmärksamhet. Massor med tidningar, liksom bloggar, har tyckt till om boken. Omdömena har genomgående varit mycket positiva, men tyvärr saknar många recensenter den insikt i ämnet som krävs för en djupare förståelse av den problematik som blottas i boken. Detta beror främst på att de flesta recensenterna saknar egna erfarenheter och kunskaper om den yttersta vänstern, i synnerhet vid den tid som boken handlar om. Därför genomsyras många recensioner av en moraliserande, oförstående attityd.

Det kan därför vara intressant att ta del av vad recensenter som tillhör dagens ”utomparlamentariska” vänster har att säga om boken. De borde i alla fall ha andra infallsvinklar och en större förståelse för vad som var utmärkande för Utviks sekt.

Av de följande recensionerna är den första och den sista, båda från tidskriften *Clarté*, kritiska. De övriga är mer positiva.

Innehåll

Jonas Lundgren: Magnus Utviks bok kommer bli ett standardverk.....	1
Per Leander: Stalin var Gud & Hoxha profet.....	1
Jens-Hugo Nyberg: En fascinerande studie i stalinistisk sekterism.....	3
Anders Hagström: Med Stalin som Gud	6
Calle Merono: Ett svar på boken ”Med Stalin som gud” av Magnus Utvik	7

Lästips

Detta med personer som lämnat kommunistiska (stalinistiska) organisationer är givetvis inget nytt fenomen. Och en hel del av dem har också åstadkommit självbiografier och andra skrifter där de gör upp med sitt förflutna. Den mest kända boken av detta slag är [Vi trodde på kommunismen](#) (från 1950), där 6 kända författare tar till orda. I artikeln [Exkommunistens samvete](#) försöker marxisten Isaac Deutscher analysera den mentalitet som kännetecknar ”avfällingarna” och orsakerna till att de vände den kommunistiska rörelsen ryggen. Båda texterna är läsvärda.

MF (8/11-2011, kompletterat 19/11)

Från *Clartés* blogg 2011-09-19

Jonas Lundgren: Magnus Utviks bok kommer bli ett standardverk

Som jag tidigare skrivit om så beställde jag Magnus Utviks bok, *Med Stalin som gud*.¹ Nu har jag läst den. Detta kommer att bli ett standardverk om den pro-albanska delen av den svenska m-l-rörelsen. Inte därför att den inte är ett bekännelseverk som egentligen mest liknar det Guillou beskriver som: ”I min ungdom var jag kommunist och alla utom jag var galna” utan för att det är en av få böcker som beskriver denna del av den svenska vänstern. Och egentligen är just det det stora problemet.

Mig veterligen är Magnus Utviks bok den enda som faktiskt beskriver Sveriges kommunistiska förbund (marxist-leninisterna)/Kommunistiska Partiet i Sverige (SKF(m-l)/KPS) verksamhet något så när. Det tråkiga är svartmålandet. Syftet med boken tycks vara precis det jag trodde, att svära sig fri från sina tidigare åsikter genom att ta ett så starkt avståndstagande att det i praktiken blir onyanserat.

Däremot tycker jag att det finns en problematik i den inställning som finns hos oss som idag är engagerade i vänstern och som läser denna litteratur. Vår inställning tenderar att vara att kategoriskt förneka problematik som målas upp av personer som Utvik. Vad som skapas är en situation där två parter helt enkelt står och beskyller varandra för lögn. Det är nödvändigtvis inte så att det faktiskt inte finns ett enda uns av sanning eller finns något område på vilket vi kan ha nytta av denna typ av litteratur.

Jag kan tänka mig två områden där vi inom vänstern av idag kan ha användning för böcker som *Med Stalin som gud*, dels när vi ska analysera våra egna organisationers och rörelsers för- och nackdelar och dels när vi ska bygga upp ett försvar mot den faktiska revisionismen. För uppenbart är väl att det finns två typer av historierevisionism inblandad i bekännelselitteraturen? Det finns dels den typ av revisionism som är mindre väsentlig, den som handlar om en enskild individs agerande, göranden och låtanden, och dels den som handlar om en hel rörelsens ageranden.

Vad Utvik emellertid pekar på mycket i *Med Stalin som gud* och som jag tycker att han på ett förtjänstfullt sätt utmålar är problemen med stalinismen i organisationsbygget och hur alla delar av Stalins politik appliceras i en organisation, alltså inte 30/70-teorin som marxist-leninisterna i KFMP/SKP applicerade under 1970-talet, utan en total tilltro till hans idéer och teorier. Det finns något onyanserat i den s.k. bokstavsvänsterns bokstavstro, nästan katekesiskt, som vi kan lära oss av, hur totalitarismen kan förstöra inte bara organisationer utan även de kamrater som jobbar i organisationerna.

Ur *Internationalen* nr 37/2011 (23 sept)

Per Leander: Stalin var Gud & Hoxha profet

Det tog Magnus Utvik 30 år innan han orkade tänka tillbaka på sin tid i stalinistiska Kommunistiska Partiet i Sverige, men det resulterade i en bok som är mycket läsvärd. Per Leander har djupdykt i en svårt sekteristisk värld med svavelosande våldsretorik och hård social kontroll.

¹ Fullständig boktitel: *Med Stalin som Gud. Tre tonår i en kommunistisk sekt*. Norstedts 2011

När Sovjetunionens nya ledare Nikita Chrusjtjov tre år efter Stalins död höll sitt stora tal för den kommunistiska världens ledare 1956, i vilket han fördömde och tog avstånd från Stalin, fick den polske stalinistiske ledaren Boleslaw Bierut en hjärtattack och dog av chocken. De övriga ledarna för Sovjets satellitstater fann sig snart i den av Moskva förkunnade avstaliniseringen och de flesta kommunister, som ju också levte i skräck inför Stalins terror, välkomnade att man nu förpassade Stalin från socialismens stora profet till socialismens förrädare.

Men det fanns ett undantag: i det lilla landet Albanien vägrade landets ultrastalinistiska diktator Enver Hoxha att överge Stalin och försvarade honom högljutt mot "revisionisterna" i Moskva. Efter att även ha brutit med det maoistiska Kina på sjuttioalet, härskade Hoxha med järnhand över ett allt mer isolerat Albanien fram till sin död 1985. Men i Sverige hade han en allierad i det lilla sekteristiska Kommunistiska Partiet i Sverige (KPS) som hade sin "storhets-tid" på 1980-talet med något hundratal medlemmar och sympatisörer.

Magnus Utviks självbiografiska berättelse om sina ungdomsår i denna destruktiva politiska sekt – där utrensning av gamla medlemmar framstår som viktigare än värvning av nya – är en fascinerande historisk dokumentation och ett levande litterärt porträtt av ett parti, en tidsepok och ett tonårsliv i hopp och förtvivlan. Rent allmänt är det en skildring av hur en människa kan utnyttjas och bryts ner i vilken politisk eller religiös sekt som helst.

Att den unge Magnus blir kommunist är egentligen inget konstigt. Han växer upp i en familj med arbetarklassbakgrund och blir tidigt klassmedveten. Men pappan är socialdemokrat och medan den äldre generationen bär med sig minnet av hur Sverige blev ett bättre land för arbetarna tack vare socialdemokratin, kunde den yngre generationen se hur socialdemokratin inte längre räckte till. Att utvecklingen mot socialism gick bakåt istället för framåt. "Allt höll på att gå åt helvete. Arbetslösheten steg. Klyftan mellan rika och fattiga ökade", skriver Utvik.

När vi får lära känna honom i boken är Magnus gymnasist i Värnamo och medlem i Kommunistisk Ungdom (dagens Ung Vänster). KU och dess moderparti Vänsterpartiet Kommunisterna (VPK) är det största av Sveriges många olika vänsterpartier, det minst extrema av dem, vänligt inställda till Sovjetunionen och samtidigt stödparti till Socialdemokraterna. Medlemsantalet är högt, men medlemmarnas intresse för djupare politiska diskussioner är desto mindre.

Som Magnus säger till sin tjej:

"Du kan inte ana hur mycket snack och lite handling det är i KU. Allt, precis allt, handlar om att sossarna ska vinna nästa val och VPK öka några tiondels procent. Det finns ingen revolutionär linje. Ingen egen vilja. Vi är sju, åtta stycken som är aktiva, de andra, de gamla, är nöjda med livet. Älskar att sitta och grilla på verandan eller åka på semester i husvagn. Gärna revolution men först en rejäl campingsemester!"

Att Magnus politiskt skulle hamna i en galen sekt är egentligen förvånande. För det är inte någon ensam och vilsen ung kille det handlar om. Magnus har inga svårigheter för det sociala umgänget och han är snarare nyfiken och kunskapstörstande än dogmatiker. Men han får inte den intellektuella stimulans han behöver hos Kommunistisk Ungdom där man hellre diskuterar betygssystemet i svenska skolan än marxismen och världsrevolutionen. Och han är allt annat än sekteristisk:

"För att bilda mig som kommunist läste jag inte bara böcker som var godkända av VPK. En gång i veckan satt jag på biblioteket och gick igenom Gnistan, Rödluvan, Folket i Bild och Norrskens-flamman."

Så när det hoxhaistiska Kommunistiska Partiet i Sverige öppnar en bokhandel i Värnamo går han dit av samma anledning, för att se vilka de egentligen är de där ”albanerna” i KPS. Han låter sig inte övertalas av deras idéer första gången, inte andra eller tredje gången heller. Men efter många långa diskussioner med Håkan, en karismatisk äldre kille som har svaret på alla frågor, väljer Magnus till sist att bryta med KU och ansluta sig till KPS. Han är övertygad om att VPK har övergett ”marxism-leninismen” (de är ju snarare reformister än revolutionärer), och stödet till Sovjet är efter Stalins död inte längre aktuellt eftersom Sovjet blivit ”statskapitalistiskt” och ”imperialistiskt” och ska fördömas lika mycket som man fördömer USA.

Magnus och hans mentor Håkan kämpar under nått år med att försöka värva fler medlemmar till partiet, men lyckas inte väcka något intresse för KPS i Värnamo. Till sist får Magnus tillstånd av partiledningen att flytta till Göteborg för att tillsammans med den äldre och socialt missanpassade kamraten Ulf från Norrköping, och den mystiske Lars som egentligen är medlem i KPML(r), ansvara för byggandet av KPS:s partiavdelning i Sveriges största arbetarstad.

Samtidigt blir partiets sekterism allt mer uppenbar: Sälj allt du inte behöver så partiet får pengar. Umgås helst inte med folk som inte är med i partiet. Läs inte böcker som inte är godkända av partiet. Lyssna inte på musik som inte är godkänd av partiet... Men Magnus fortsätter att tro på partiet i flera år, även om han börjar känna sig besvårad av att partiet inte växer. Men storleken på partiet ska inte ha någon betydelse. Står man för den enda rätta ”marxist-leninistiska”-politiken kommer arbetarna förr eller senare sluta upp bakom KPS. Men KPS politik går i princip bara ut på att försöka avslöja och krossa ”revisionisterna” och ”trotskisterna” i de andra vänsterpartierna: VPK, SKP, KPML(r), Socialistiska Partiet. Efter den väpnade revolutionen ska inget annat parti vara tillåtet och ”revisionisterna” avrättas.

Vid ett offentligt möte i Göteborg dit partiets ledare Anders Persson rest ner från Stockholm för att hålla tal, och det faktiskt kommer en sex-sju personer för att lyssna, får Magnus en tankeställare när en äldre arbetare ställer sig upp och frågar vad KPS tänker göra åt de höga matpriserna. Först framstår det som att mannen som pratar om leverpastej är förvirrad, men snart står det klart att han är den mest verklighetsförankrade personen i rummet, och att partiledaren Anders Persson som enbart är besatt av att bekämpa ”revisionisterna” är den som verkligen är förvirrad.

När Magnus till sist bryter med KPS – bland annat efter att ha läst Kenth-Åke Anderssons *Lögnens Renässans*² som avslöjar hur Stalin mördade Lenins bolsjeviker – är han på gränsen till självmord, men lyckas gå vidare.

Det tar 30 år innan han orkar tänka tillbaka på sin tid i KPS, men det resulterade i en bok som är mycket läsvärd.

Ur *Arbetarmakt* nr 37/2011 (30 okt)

Jens-Hugo Nyberg: En fascinerande studie i stalinistisk sekterism

Recension av *Med Stalin som gud*, av Magnus Utvik (Norstedts, 2011)

Jag kan inte säga att Magnus Utvik gjorde ett så bra första intryck på mig. Det första jag läste var hans debattartiklar med poängen att Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt borde ta tydligare avstånd från kommunismen. Det är ju nu inte så värst mycket kommunism i

² Finns på marxistarkivet: [Inledning till "Lögnens renässans"](#). (innehåller länkar till övriga delar)

Jonas Sjöstedts politik, så när jag hörde att Utvik hade en bok på gång befarade man att temat skulle vara antikommunistiska tirader. Så blev dock inte fallet. Hans beskrivning av sin tid i den bisarra Albanientrogna stalinistsekten Kommunistiska Partiet i Sverige (KPS) är riktigt läsvärd.

En liten brasklapp inledningsvis: det är alltid svårt att skriva sakligt om händelser man var med om för 30 år sedan – och speciellt då saker man starkt har tagit avstånd ifrån och som hade en så negativ inverkan på ens liv. Det vore helt naturligt om man, omedvetet om inte annat, gjorde KPS uppträdande lite mer sekteristiskt, argumenten lite dummare, den egna trosvissheten lite större än vad fallet var då. Med det sagt känns ändå beskrivningen trovärdig.

Boken inleds när Magnus som 16-åring går med i KU (Kommunistisk Ungdom – Ung Vänsters föregångare) i Värnamo. Otippat nog öppnade SKF/ML (Sveriges Kommunistiska Förbund/marxist-leninisterna – bildade sedan KPS) en bokhandel i den lilla staden, och han går dit av nyfikenhet. Han övertygas snart om att KU:s politik har avgörande brister, och dras in i KPS alternativa synsätt. Att han tog åt sig av kritiken mot KU är förvisso inte så förvånande. De hade lämnat tiden då allt som gjordes i Moskva okritiskt stöddes bakom sig (och de mest Moskvatrogna hade brutit sig ur VPK – V:s föregångare och KU:s moderparti – och bildat APK). Men fortfarande ansågs de stalinistiska staterna som ”socialistiska”, och de statsbärande stalinistpartierna kallades broderpartier. Broderpartierna kunde kritiseras – exempelvis tog KU och VPK ställning mot Sovjetunionens inmarsch i Afghanistan – men de begränsade det till ”kamratlig kritik”. De vägrade att ta ställning för oppositionsrörelser, vilket blev aktuellt i Polen 1980-81.

Det låg utan tvekan en del i KPS kritik mot Sovjetunionens stormaktsspel – problemet var bara att de inte stod för någon revolutionär ståndpunkt. De hade nämligen bestämt sig för att Albanien var det socialistiska föregångslandet, och att dess store ledare, Enver Hoxha, var den som hade förstått det här med marxism-leninism.

Det kan låta helt absurt att i Sverige ha Albanien som föregångsland. Jag tänker inte få det att låta vettigt på något sätt, dock kan jag till viss del förstå metoden bakom slutsatsen. Om man – som alla marxister med självaktning – vill ha ett vetenskapligt grundat program är det nödvändigt att studera historien och dra lärdomar ur tidigare dispyter. Givetvis hade Kinas kommunistparti rätt i en hel del av kritiken mot ledarna i Moskva, och givetvis hade Albaniens parti rätt i mycket av sin kritik mot Kina. Sovjetunionen agerade ju faktiskt som en stormakt som satte sitt eget inflytande långt före någon omsorg om socialismen, i den mån man tror att de ens hade någon – och Kinas kommunistparti anammade en helt absurd ”teori” om att ena alla länder i en front mot supermakterna USA och Sovjetunionen, vilket fick till följd vänskapliga förbindelser med Pinochet i Chile, shahen av Iran och regimen i Pakistan, trots att dess militär massakrerade folk i Bangladesh i stor skala.

Problemet var bara att detta inte gör att Enver Hoxha var något progressivt alternativ. Och om man går lite längre tillbaka i historien så är det inte utan att man kan förstå att Chrusjtjovs kritik av Stalin på den 20:e partikongressen 1956 mister lite i trovärdighet av hans tidigare devota hyllningar av samme Stalin – vilket var ett viktigt argument för att vifta bort kritiken mot denne Stalin. Slutsatsen av det är dock inte att som de Stalintrogna hävda att det visar att kritiken mot Stalin var obefogad, utan att Chrusjtjov var mycket mera insyltad än han senare ville erkänna. Slutsatsen måste istället bli att Chrusjtjov var Stalins trogne underhuggare i utrensningen av den större delen av den gamla bolsjevikiska ledningen – och ett stort antal nyare bolsjeviker och andra. Om man inte inser att det var redan på 20-talet som de tänkande marxisterna rensades ut ur Sovjetunionens Kommunistiska Parti kommer man ofrånkomligen att hamna fel i de vidare historiska analyserna, och stödja en uppsättning byråkrater mot en annan.

En studie i sekterism

Men åter till Magnus historia. Som ny medlem i KU hade han övertygats om att KPS hade rätt. Han blev dock tillsagd att inte bryta med KU riktigt än. Han skulle stanna kvar ett tag – inte för att övertyga åtminstone delar av klubben, utan för att demoralisera dem och eliminera det hinder för den Albanientrogna lärans tillväxt som var KU Värnamo. Här ringer genast sektvarningsklockorna. Jag håller med om att KU på sin tid och Ung Vänster idag är mycket långt ifrån någon revolutionär politik, och faktiskt är ett hinder för att bygga upp ett kämpande alternativ. Svaret på detta borde dock inte bli sektintriger, utan att ta en politisk kamp med syfte att vinna över de mest klarsynta medlemmarna till sin egen position och visa att man har ett bättre alternativ. Men nej, planen var att demoralisera KU:s medlemmar och få dem att lämna den politiska aktiviteten – möjligheten att gå så långt som till att vandalisera KU:s lokal diskuterades av partiledningen. Faktiskt en inte ologisk slutsats av uppfattningen att alla som inte till fullo anammade Envers version av ”marxism-leninismen” är revisionister – som man således inte kan samarbeta med.

En dråplig – och tragisk – scen utspelades när de hade mobiliserat till ett offentligt möte och tagit dit partiledaren Anders Persson. En äldre man som hade lockats dit började diskutera de allt högre matpriserna: både KPML(r) och VPK vänder sig mot att det blir allt dyrare att leva – borde ni inte kunna samarbeta i frågor där ni är överens? En sådan lättvindig inställning till Enver Hoxhas trätoämnen med sina stalinistledarkolleger ville dock inte KPS veta av. Vi kan inte samarbeta med dem, för de är revisionister var Anders Perssons budskap till den äldre mannen, som efter några försök snart drog slutsatsen att det var lönlöst att diskutera. Mötesbeskrivningen sammanfattade i ett nötskal KPS inställning till politisk kamp: vi kan inte samarbeta med andra vänstergrupper – den viktiga uppgiften är att genom flitig propaganda visa på punkt efter punkt hur Enver Hoxha har haft rätt på punkt efter punkt mot det kinesiska kommunistpartiet och således är den ledande marxist-leninisten. Man kan lite förstå att de ideliga tidningsförsäljningarna och flygbladsutdelningarna inte gav så många nya medlemmar – trots att de verkligen trodde att arbetarna skulle strömma till när de nåddes av den oförfalskade kommunismen, så som den formulerades av Enver.

Framför allt är boken en skildring av en riktigt skum sekt. En viktig utgångspunkt är synen på kunskapen om verkligheten. Marx och Engels, den vetenskapliga socialismens grundare, läste, studerade och kritiserade alla ledande experter inom de områden de var sysselsatta med – vilket var många. Lenin studerade ingående vad de borgerliga experterna påstod. Inom framför allt den stalinistiska traditionen är sådant inte längre så viktigt, eller ens önskvärt. När KP:s *Proletären* försvarar Stalin räcker det med att avfärda kritiker som ”borgare” för att inte behöva se sig tvingade att bemöta de specifika påståendena.

I rättänkande stalinisters händer blir den vetenskapliga socialismen lätt ett instrument för att bara önska bort ovälkommen kritik. Han är borgare kan man säga, så slipper man ta itu med att förklara vari felet med deras påstående ligger – och det man redan tyckte behöver inte utsättas för några jobbiga prövningar. KPS tog den inställningen lite längre än de flesta andra. Även vänskapliga förbindelser med andra vänstergrupper – även om de också gillade Albanien, som SKA – bannlystes.

En långtgående elitism och ganska absurda krav på medlemmarna kommer förstås som ett brev på posten med den uppfattningen. Att vara med i KPS var en tämligen nedbrytande erfarenhet, som effektivt demoraliserade dem som genomgått den. Magnus själv blev ganska knäckt. Situationen var så här: efter att ha övertygats om att KPS hade rätt förde han en ihärdig kamp i KU Värnamo med syfte att demoralisera dem som han nyss hade ansett som kamrater. Att flytta till Göteborg var något han ville göra, men han gjorde det i tron att arbetarna snabbt skulle sluta upp när de fick stifta bekantskap med den riktiga marxist-leninismen, det vill säga så som Enver Hoxha såg den. Trots ett mycket envetet arbete kom

det inga arbetare. Han tilläts inte ha kontakter med medlemmar i andra vänstergrupper. Förhållandet med hans flickvän sprack till följd av hans totala fokus på partiarbetet. Om något får man väl säga att hon var ganska tålmodig. Och sen kommer det mest absurda: han var ännu inte medlem, och när det äntligen var dags att söka kandidatmedlemskap så avslogs det!

Han hade visat småborgerliga tendenser genom att 1. Diskutera privat med en partikamrat om det inte under vissa förhållanden kunde vara lämpligt att tillåta fler partier än ett under socialismen och 2. Han hade erkänt för samma partikamrat att han hade varit inne i SP:s bokhandel och passat på att ta en fika. Det är svårt att inte skratta ironiskt. Hur någon kunde tro att KPS skulle kunna bli en masskraft med en sådan helt grotesk elitism och krav på renhet är en gåta. Det är verkligen inte att undra på att han blev demoraliserad. Dödsstöten för hans Envervurm blev politisk, och det är inte utan tillfredsställelse att den kom från trotskistiskt håll. En lördag när Magnus som vanligt sålde KPS tidning kom en kille förbi och pratade lite. Istället för att fastna i en hård polemik sa han att av samtliga medlemmar i bolsjevikpartiets centralkommitté 1917 var det bara Stalin (och eventuellt Alexandra Kollontaj) som dog en naturlig död, bad honom fundera lite på det samt rekommenderade Kenth-Åke Anderssons *Lögnens renässans*.³ Magnus, som trots att han hade fastnat för den svenska vänsterns mest rigida och mot avvikande uppfattningar intoleranta grupp inte hade upphört att söka efter hur saker verkligen låg till kunde inte låta bli att ta sig till Röda rummet för att köpa ett ex. Ställd inför Kenth-Åke Anderssons och än mer historiska faktas obönhörliga logik kunde inte Magnus flyktiga vurm för Stalin överleva. (En korrigerig bara: *Lögnens renässans* kan utan tvekan rekommenderas, men jag vill inflika att Jakob Sverdlov inte blev mördad av en terrorist [vilket påstås i fotomontaget på tidningens baksida – *Red*], utan dog i spanska sjukan strax före bolsjevikernas åttonde partikongress 1919.)

Tyvärr ledde inte detta till att hans tro på arbetarnas kamp och den klasslösa framtiden ställdes på en sundare grund. Istället, och tyvärr ganska förståeligt, ledde hans tid i den absurda sekten till att hans tid som radikal aktivist helt var över.

Sammanfattningsvis är *Med Stalin som gud* en välskriven och väldigt intressant bok. Som studie i galen stalinistisk sekterism kan den absolut rekommenderas.

Socialistiskt Alternativ 031111

Anders Hagström: Med Stalin som Gud

Det skulle ha kunnat vara en svart komedi om det inte vore för att berättelsen faktiskt är sann. Magnus Utviks självbiografiska skildring, "Med Stalin som Gud", om sina år som medlem i en politisk sekt är en sorglig läsning. Men just på grund av sitt tema, sekt-tillvaron, väl värd att läsa.

Som radikal tonåring anslöt han sig till Sveriges kommunistiska förbund (marxist-leninisterna)/Kommunistiska Partiet i Sverige, här förkortat SKF(m-l)/KPS, som en reaktion på Vänsterpartiet Kommunisternas (VPK) och dess ungdomsförbund Kommunistisk Ungdoms (KU) teoretiska slafsighet, opportunism och ovilja/oförmåga att tala klarspråk om de "socialistiska broderpartierna" i öst

SKF/(m-)/KPS var en av de minsta av de stalinistiska grupperingar som uppstått i kölvattnet på 60/70tals-radikaliseringen. Alla med sin speciella kähäst, ofta hämtad från stalinismens

³ Se särskilt avsnittet [Om Moskvarättegångarna](#)

förflutna och uppfräschad med kryddiga inslag från Beijing, eller i SKF(m-l)/KPS fall, från Tirana i Albanien, vars regim trosvisst betraktades som mänsklighetens fyrbåk.

SKF(m-l)/KPS medlemmar betraktade på sektmanér sig själva som en utvald skara – som byggarna av det ”förtruppparti” som skulle leda och organisera den socialistiska revolutionen i Sverige. Och till sist etablera en stat som i bästa fall varit snarlik en bister uppfostringsanstalt av den äldre modellen, men som mera troligt skulle ha blivit ett mindre helvete på jorden med åsiktslikriktning, terror och utrensningar av alla verkliga och inbillade tvivlare.

Redan från start visade SKF(m-l)/KPS nämligen sektens klassiska smak för att jaga ut tvivlarna ur sina redan glesa led. Här var det kvalitén som gällde och kvalitén bestämdes givetvis av partiets ledning, eller rättare sagt dess ledare, Anders Persson.

Vad för slags ”knäppgökar”?

Som en tapper soldat i ledet skickades Magnus från Värnamo – knappast ett revolutionärt fäste – till Göteborg för att vinna massorna för SKF(m-l)/KPS ”sanning”. Något som skulle visa sig var en ytterst avkylande erfarenhet. Få om ens några lade märke till partiets närvaro, än färre var beredda att ansluta sig, ja knappt någon. Fler frågade vad de var för slags ”knäppgökar” än vad de hade för program.

Till slut blev det självpåtaga slit- och eremitliv som en tapper kämpe måste uthärda – och som bl a kostade honom hans förhållande – för mycket för Magnus, som inte ens tillerkänts en plats i de utvaldas skara av fullvärdiga medlemmar, utan bara var en simpel kandidat för medlemskap. Han började ansättas av kätterska tankar om partiet, dess politik och utsikter, tankar som till slut ledde honom till ett självmordsförsök och ut ur organisationens krävande och kvävande famntag.

Och SKF(m-l)/KPS? När den albanska stalinismen kollapsade tillsammans med de övriga öst-europeiska regimerna klämtade klockan även för SKF(m-l)/KPS, även om knappast någon utöver de närmast sörjandes led noterade dess frånfalle.

Märkt av upplevelserna skulle det ta många år innan Magnus kunde återvända till och börja bearbeta de traumatiska minnena från åren i SKF(m-l)/KPS.

”*Med Stalin som Gud. Tre tonår i en kommunistisk sekt*” är väl värd att läsa, kanske inte så mycket som bidrag till vänsterns historia, SKF(m-l)/KPS var trots allt en ganska betydelselös företeelse, utan som en förvånansvärt ärlig och självutlämnade berättelse om tillvaron i en politisk sekt där folk, för att travestera en elak kommentar, lämnade huvudet hemma när de gick på partimötena.

Givetvis kommer en del kritiker att fördöma Magnus Utvik för att han så öppet berättar om en del av vänsterns historia som många upplever som genant och helst vill stoppa undan längst in i garderoben. Andra, på den motsatta sidan, kommer att ta det som exempel på vänsterns eviga tokerier. Men det hade varit förvånansvärt om inte boken omedelbart hamnat i hetluften och utsatts för det närsynta läsande som politruker har för vana att ägna sig åt.

Från *Clartés* blogg 2011-11-16

Calle Merono: Ett svar på boken ”Med Stalin som gud” av Magnus Utvik

Till frågan om alla de frågetecken som Magnus Utvik väcker. Ett svar på boken ”Med Stalin som gud. Tre tonår i en kommunistisk sekt.”:

Magnus Utviks fantasifulla roman ”Med Stalin som gud”, har orsakat en lavin av välmenande kritik. Speciellt i borgarpresen. Jag unnar honom den litterära framgången. Problemet är bara

att recensenterna tycks tro att det skulle handla om en seriös faktabok. Det finns mycket att lära om det lilla albanienkommunistiska KPS och dess patetiska revolutionära försök. För alla de som idag, trots allt fortsätter att kämpa emot sociala orättvisor och samhällsförtryck, är KPS en lärdom över Marxism- Leninismens återvändsgrändsgränd. Historien om lilla KPS kan även ge ett visst ljus över den vänsterepok, som började med KFML's bildande 1967 och som idag för en tynande tillvaro med det aktuella KP. De som söker de ovanstående svaren kan lika gärna hoppa över Magnus Utviks bok, eftersom han inte har ett jota att lära ut på de punkterna. Boken med sina sensationella överdrifter, förvrängda uttalanden och ogranskbare påståenden är det sista man behöver om man söker den historiska sanningen. Den inordnar sig mest i den pågående anti-kommunistkampanjen. Jag kan lugnt påstå det eftersom jag själv var medlem i KPS, och bra mycket längre än kamrat Magnus.

Tydligt lyckades Magnus Utvik skaffa sig en viss mediabevakning samtidigt med utgivningen, genom att påhoppa Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt i en riktig bakhållsdebatt. Stackars Sjöstedt hade inte gjort upp tillräckligt med sitt "kommunistiska" förflutna, och var alldeles för farlig som partiledare. Höjden av paranoia ändå. Detta torde egentligen inte ha bekymrat Utvik något särskilt. Han hade uppnått sina femton minuters berömmelse och gratisreklam för sin bok. Kanske var det till och med ett psykologiskt behov för honom att sluta cykeln. Han hade börjat sin politiska karriär genom att anklaga dåtida VPK för att inte vara tillräckligt kommunistiskt och verkar idag avsluta den genom att anklaga Vänsterpartiet för att vara alldeles för kommunistiskt. Vissa vet aldrig vad de vill.

Egentligen borde Magnus Utvik redan där ha gjort bort sin trovärdighet, med en sådan osaklighet. Men idag är det politiskt korrekt att angripa kommunismen, även i dess utopiska form, det gör inte så mycket hur man hanterar sanningen. Ingen risk att bli lynchad av media om man ljuger rätt. Däremot kan man uppnå en viss uppmärksamhet utan att för den skull utmana alltför starka motreaktioner. Man kan till och med erhålla Svenska Kyrkans kulturstipendium för sitt "seriösa" arbete.

Av vad jag själv läst så består boken av direkta sakfel och hårresande påståenden som jag veterligt aldrig har hört talas om. Utvik har valt den bekväma metoden att gömma sig bakom av vad han påstår vara vissa f d KPS'ares vittnesmål. Dessutom uppträder de med fingerade namn. Ett rätt så bra sätt om man inte vill riskera att bli granskad. Resultatet är fullständigt subjektivt baktalande. Här är några axplock;

KPS har aldrig uteslutit någon därför att denne skulle ha kritiserat regimen i Iran. Tvärtom, om Utvik hade gått igenom alla gamla nr av tidningen "Kommunisten" så borde han ha vetat att KPS tog en konsekvent ställning mot alla former av fundamentalism. KPS hade till och med dåliga relationer med Albanien, därför att vi inte var tillräckligt följsamma i den frågan. Otroligt men sant. Det finns tydligen nivåer av hjärntvätt. Och jag talar inte om alla de anti-Khomeinidemonstrationer som jag och många andra KPS'are har deltagit i.

Ingen KPS sympatisör har någonsin vägrats tillträde till partiet därför att denne skulle ha hängt i någon trottebokhandel. I så fall silade partiet myggen och svalde kamelerna. I det här fallet undertecknad, som hängde i alla möjliga politiska bokhandlar i början av 80-talet. Det var en del av den marxist-leninistiska kulturen att träta med meningsmotståndare av skilda slag. Paradoxalt nog läste vi, Ungkommunister (KPS ungdomsavdelning), mycket fientlig litteratur för att testa vår motståndskraft. Däribland ingick både RAF-boken och Isaac Deutchers Stalinbiografi. Det värsta man riskerade var sura kommentarer från äldre kamrater.

Ett av de mest bizzaraste kapitlen är när Utvik rycker in i lumpen. Av någon anledning är han tvungen att dumjävlas med befälen och propagera för väpnad revolution i både tid och otid, ända tills han blir tvungen att söka vapenfri tjänst. Man undrar stilla om det inte var det sista som var hans egentliga mål. Självt gjorde jag lumpen och ägnade mig bara åt värnpliktigas

dagskrav. Alla visste att jag var röding, men befälen kunde inte göra så mycket åt det. Jag blev till och med skickad som delegat till värnpliktsriksdagen. Stolligare vänstersekte än så var jag inte.

Om det kan vara till glädje för Utvik, så är han själv ett exempel på hur osund Marxism-Leninismen var som ideologi. Han började som fraktionerande testuggare, blev enormt medveten om sin teoretiska överlägsenhet och har idag blivit en 10 kronors antikommunistisk kälkborgare. I en Expressen-intervju (13/09/11) jämförs KPS med Baader-Meinhof ligan, En tes som stöds på sin egen logik. Han kritiserar KPS'arna därför att de anpassade verkligheten efter partiets doktriner. Trettio år senare har han inte blivit mycket bättre själv. Han har bytt doktrin, men behållit samma metoder. Det förgångna måste idag anpassas efter en politiskt korrekt anti-kommunism. Sådana som jag får vara glad att han inte jämför KPS med nazismen. Än så länge.

Måste man då försvara KPS?

Kanske mot alla borgerliga propagandaförvrängningar. De syftar ju nästan enbart till att bevisa att kommunism och fascism är samma sak. Budskapet till underklassen är alltid detsamma. Ändra aldrig den bestående ordningen. Det blir ändå bara värre.

Vad den kämpande vänstern beträffar, borde den lära sig av KPS misslyckande. På det att nya generationer nån gång i framtiden kan skapa en frihetligare arbetarorganisation, för en friare socialism, där folket har makten och inte byråkraterna. När jag var ung accepterade jag Albanien som den sista verkligt socialistiska staten, under en gruppresa därnere. Albanien var visserligen mycket fattigare än Sverige, men där fanns inga uteliggare, tiggare eller prostituerade. Till skillnad från idag. Det lilla som landet producerade, fördelades mellan invånarna, så att ingen behövde svälta. Det fanns vissa saker man var tvungen att acceptera. Det var kommunistpartiet som hade makten, och inte arbetarna. Man kunde inte diskutera med en partifunktionär. Enver Hoxhas porträtt var överallt och kamrat Stalins riktlinjer var oumbärliga. KPS var i mångt och mycket, en liten miniatyr. Det man inte tyckte om, var en sorts beska piller, man var tvungen att svälja för kampens nödvändighet. För att förverkliga en socialism som kanske inte var idealisk, men som ändå ansågs vara förverkligningsbar. Jag underkastade mig en auktoritär organisation. En stålhard disciplin var nödvändig för kampen. Vi var arbetarklassens medvetna förtrupp som skulle leda de slöa massorna mot ett rättvisare samhälle. Gradvis blev man surare som person. Intolerantare. Nedlåtande. Marxism-Leninismen var färdigtuggade teser som man skulle lära sig utantill. Till skillnad från sådana som Marx och Engels, som använde sina liv till att forska, pröva sina teorier och ifrågasätta alla rådande sanningar, så uppmuntrades inte KPS'are att söka för långt utanför de givna ramarna. Marxism-Leninismen var svaret på alla frågor. Det gällde att försvara den, istället för att utveckla den. Man riskerade att bli revisionist. Det säger sig själv att en sådan miljö inte bara drog till sig hängivna klasskämpar. Partiet drog till sig många besserwissers, moralisatörer och några typer som egentligen hörde hemma i Maranata. Hade KPS blivit större, hade vi säkert fått många strebrar också.

Utvik har helt rätt när han säger att vi ville störta det svenska systemet, när alla hade det så bra. Idag när kampen har blivit en livsnödvändighet, för de som lider av marknadskapitalismen, har många fd KPS'are valt att ägna sig åt sig själva, istället för att söka en förnyelse av Marxismen. Och en del har t o m. blivit anti-kommunister på Expressen-nivå. KPS var Marxism-Leninismens bankrutt.

Varken Berlinmurens eller Albaniens fall avskaffade utsugningen, den växande högerextremismen och krigsriskerna. Jag hoppas att framtida generationer tar sig tid att analysera våra fel, så att de kan gå stärkta ur vårt misslyckande och skapa en bättre

kamporganisation. Men då kan de börja med att slänga Utviks bok i papperskorgen. Vänstern har redan tillräckligt med problem idag.

Lästips – om Enver Hoxhas Albanien

Sadik Premtaj: [Om den albanska kommunismen tidiga historia](#)

Arshi Pipa: [Den politiska kulturen i Hoxhas Albanien](#)

[Steigan om Albanien](#) (förf är norsk f d maoist)